

Málo časté rázy moravského pštrosa

S velkým potěšením jsem přivítal článek v Chovateli 6/2010 přítele Pavla Wiedera „Vzácné a málo chované rázy holubů národních plemen“. Rád bych zahájil na stránkách našeho Chovatele diskusi k tomuto tématu na obecné úrovni, která ale musí vycházet ze zvyklostí a praxe činnosti jednotlivých speciálních klubů, které musí sehrát svoji nezastupitelnou úlohu v Českém holubářství.

K napsání tohoto příspěvku do diskuse přistupuji z pozice zedávatele Klubu chovatelů holubů moravských pštrosů Brno, kterým jsem od 1.11.2008. Dalším důvodem této „Výzvy k diskusi“, aby dané téma nezapadlo, je i snaha začít splácet dluh předchozí generaci holubářů, kteří málo chované rázy nejen národních plemen pro České holubářství vytvořili a udržovali, ale i s vědomím, že je právě teď na nás, aby v současném moderním pojetí holubaření byl vytvořen systém, ve kterém nebudou chovatelé vzácných rázů odrazováni od svého koníčka nevhodným posouzením nebo dokonce nezájmem příslušného Klubu o takovouto činnost.

V žádném případě nechci vyvyšovat vytváření novinek či regeneraci obtížně udržitelných rázů, nad klasické a cílevědomé zúšlechťování běžných základních rázů. Oboje musí být na jedné stejné úrovni našeho holubářství.

Při naplňování Výzvy ÚOK z března 2010, která je shrnuta do tří úkolů zadaných Klubům, bude třeba upřesnit termín, do kterého budou kluby mít povinnost vypracování odpovědi na tři zadané okruhy. Zde bych do diskuse navrhl i možnost v dnešní době internetu umístit tyto odpovědi na své příslušné weby jednotlivých Klubů nebo nejlépe na web ÚOK, kde může vzniknout odkaz například „Vzácné rázy plemen holubů“. Myslím si, že bychom se neměli omezovat jen na národní plemena, stejně jako na málo chované rázy. „Vzácné rázy plemen holubů“ by měly vyjadřovat obtížnost

prošlechťování daného rázu na daném plemenu, o čemž by si měl rozhodnout Klub, případně jeho návrh schválit ÚOK.

Na tomto místě připomenou ony tři úkoly: 1. Navrhnout z pohledu Klubu vzácné nebo dokonce ohrožené rázy. 2. Zjistit početní stavy chovaných čistokrevných jedinců. 3. Navrhnout možnosti a způsoby obnovy nebo opsat šlechtitelské cíle.

K těmto třem úkolům bych chtěl do Diskuse uvést následující.

1. Navrhnout z pohledu Klubu vzácné nebo dokonce ohrožené rázy.

Jak jsem uvedl výše, bylo by vhodné sjednotit v našem holubářství termín „vzácný ráz plemene“, který bude vyjadřovat obtížnost prošlechťování daného rázu na daném plemenu. Jako profesionální „šlechtitel a genetik“ musím zapomenout na jakékoli emoce spojené s oblibou určitého plemene nebo rázu a musím požadovat exaktní vědecký podklad pro dané rozhodování. Tímto podkladem musí být současná dostupná znalost genetického řízení projevu vzniků da -

Jistě sklídím obrovskou kritiku a opovržením za kačičská slova o jednoduchosti

šlechtění některých rázů. Jako genetik musím přiznat, že je možné mnohé nové rázy navrhnout s tužkou v ruce na papíru při vytvoření šlechtitelského záměru. Stačí znalost dědičnosti dané kresby a barvy, potom už jen holubník, krmivo a trpělivost chovatele pro potřebných zhruba 10 párů holubů nezbytných pro vyšlechtění a ustálení nového rázu.

Jedná se například o vytvoření šupkatého moravského pštrosa modrého. Takový ráz získáme v první generaci kříženců MP modrého kapratého a modrého bělopruhého (s alelou Od dominantní opál). Pokud použijí špičkové holuby obou výchozích rázů a během tří generací odstraním nežádoucí efekty případných neznámých faktorů působících rez nebo bronz v bílých částech kresby, potom kdokoli musí být schopen požádat o uznání nového rázu a dosáhnout s ním nejvyšších

ocenění na jakýchkoli i mezinárodních výstavách. Jen na okraj uvedu, že pro dokázání těchto slov mám takto postavené dva páry, které mi blokuje místo ve vlastních základních t e c h šlechtitel-

vat z toho důvodu, abychom se vyhnuli záplavě kříženců, kteří budou požadovat uznání nového rázu a přitom jejich udržení a cílené prošlechťování jako „vzácného rázu plemene“ s daným popisem a výkladem pro příslušný vzorník by mohlo být obtížné.

Omlouvám se všem, kdo nechtějí slyšet o plemenářských metodách a potřebě vedení rodokmenů u holubů ve spojitosti s naším trževským a překupnickým přístupem k holubaření. Pokud jde o skutečnou seriozní šlechtitelskou práci na úrovni Speciálního Klubu, nemusíme chodit daleko a stačí si vzít za vzor chovatele poštovních holubů, kde nabízet a kupovat holuba bez rodokmenu je historií. Nejbližší v ČSCH nám ale vzorem mohou být chovatelé králiků, kteří v rámci klubů nezaregistrují za příslušníka plemene jedince, který nebude mít tři generace zpět vyplněný rodokmen s příslušníky daného plemene, a pro případné novošlechtění a regenerační křížení mají vypracovány skutečně detailní Směrnice uvedené na webu ČSCH. Objevíme tam určitě mnoho myšlenek alespoň k zamyšlení nad navrženým projektem péče o „Vzácné rázy plemen holubů“.

Na druhou stranu u některých rázů a zejména recesivně založených kreseb dosáhnout eliminace zúšlechťujícího plemena p o d

12,5 % může být obtížné a zbytečně zdoluhavé, takže vyžadovat tři generace předkůpouze daného

ských moravských pštrosů žlutých bělopruhých s alelou Od, modrých bělopruhých s recesivní alelou Toy Stencil a červených šupkatých MP s alelou Od.

Podobné to může být u řady nových dnes zdánlivě „vzácných“ rázů u řady plemen. Proto se přikláním k nezbytnosti vědeckého podkladu práce s genetickými vzorci v současném a jistě v budoucím holubářství, s povinností při uznání nového nebo při regeneraci původního rázu, aby žadatel předložil rodokmeny vyplněné do třetí generace předků pro minimální udržitelný základ daného rázu (ten může být u různých rázů odlišný – věc dohody na úrovni klubů a ÚOK). Takto odborně podložený šlechtitelský program navrhuji vyžado-

plemena by mohlo být i kontraproduktivní, ale to jistě odborníci v řadách ÚOK a vzdělavatelé Klubů dokáží posoudit nebo si nechají poradit u odborníků – profesionálů, kterých je v českém holubářství celá řada. V rámci této iniciativy ÚOK bychom měli všichni zahájit spolupráci a pokusit se vypracovat společně se souhlasem všech klubů pod záštitou ÚOK například „Směrnici pro uznání vzácných rázů plemen holubů. K tomu bude potřeba zapomenout na dobu bohužel nedávno minulou a všichni zasednout za jeden stůl nebo k jedné internetové síti a konstruktivní diskusí posunout české holubářství tam, kam si zasluží. A to bez ohledu na pracovní vytížení některých odborníků nebo bez ohledu na to, že nyní se nachází dočasný odborník světového formátu například v Kanadě. Internet nám k tomu dává plnou svobodu a veliké možnosti.

2. Zjistit početní stavy chovaných čistokrevných jedinců. Jsem rád, že v tomto směru náš Klub chovatelů holubů moravských pštrosů Brno předběhl dobu a výbor klubu navrhl na své schůzi dne 12.7.2009 oslovit chovatele málo častých rázů MP s malou anketou. Ta měla pomoci zmapovat historii a sou-

časnost málo častých rázů moravských pštrosů a podpořit jejich chov. Dotazy se týkaly:

1. Zjištění názoru chovatelů málo častých rázů MP na případné změny kritérií v soutěži o Mistra klubu pro tyto málo časté rázy.

2. Zmapování historie a chovatelů, kteří se o chov jednotlivých málo častých rázů zasloužili.

3. Získání obecných informací a zkušeností pro případnou regeneraci některých rázů.

Za málo časté rázy považuje výbor klubu tyto rázy: Běloocasé ve všech barvách a kresbách. Bělopruhé mimo modrých. Šupinaté mimo černých. Stříbřité neboli

šedohnědé ve všech kresbách. Modré bronzovopruhé, červeně a žlutě plavé kapraté a případné varianty v novošlechtění.

Ostání rázy uváděné vzorníkem MP (bezpruzí ve žluté, červené, černé a modré barvě, černí šupinatí, modří černopruzí, bělopruzí a kapratí) považuje výbor klubu za časté a dostatečně prošlechtěné.

Cílem ankety nebylo rozdělit členy klubu na chovatele klasických MP a barvičkáře, ale skutečně vytvořit zájem v klubu i pro ty chovatele, kteří o šlechtění málo častých rázů a vytváření nových rázů nad rámec vzorníku mají skutečný zájem.

Osloveno bylo celkem 23 chovatelů MP, kteří v posledních dvou letech vystavili své holuby na některé z klubových nebo celostátních výstav. Odpověď odeslalo jen 10 chovatelů, což je méně než polovina oslovených, ale možnost odpovědět měli všichni a výbor klubu bude brát stanovisko těchto chovatelů za základ pro další jednání na valných hromadách Klubu, případně

pro diskusi na Klubových webových stránkách.

Kritéria soutěže Mistr klubu většina z dotázaných navrhla upravit a po projednání v Bylanech 25.10.2009 výbor klubu odsouhlasil toto znění do výstavních podmínek na nejbližší celoklubovou výstavu, která byla v Bylanech 4.a 5.12.2009:

U málo častých rázů bude možné získat titul Mistra Klubu na kolekce 8 MP jedné barvy a kresby, kdy ocenění všech holubů bude minimálně 90 bodů a celkový součet minimálně 736 bodů. Detailní znění článku včetně seznamu chovatelů málo častých rázů MP najdete u všech členů na klubovém webu www.rav.cz.

3. Navrhnout možnosti a způsoby obnovy nebo popsat šlechtitelské cíle. Plně souhlasím s potřebou zavést jednoznačný systém do procesu uznávání nových rázů a regenerace dřívě známých rázů plemen holubů. Cílem by mělo být, aby případná novinka byla správně posouzena. Dočasný šlechtitel by neměl testovat znalosti posuzovatele, ale měl by i sám dokázat jasně formulovat svůj šlechtitelský program a v rámci Klubu si nechat potvrdit nebo vypracovat výklad vzorníku pro takovou novinku, což by mohlo být i součástí přihlášky na speciální nebo národní výsta-

vu, kde by mohla být i výstavní kategorie Novošlechtění nebo jen Vzácné rázy plemen. Pro tuto kategorii jistě posuzovatelé i zástupci Klubů

i zásady vedení evidence a vedení rodokmenů, uznávání nových a vzácných rázů jednotlivých plemen.

Tento princip individualnosti a nezávislosti každého okrasného holubaře musíme mít vždy na vědomí, pokud se budeme pokoušet cokoli pro okrasné holubaře organizovat, doporučovat a nedej bože a soudruzi na nebesích, cokoli se snažit v Klubech či celostátně sjednocovat a vyžadovat.

Z tohoto předpokladu jsem se snažil vycházet i při psaní tohoto příspěvku do diskuse. Na druhé straně si musí každý holubář uvědomit, že pokud mu Svaz vydá kroužek označující jeho

holuba, měl by souhlasit s tím, že toto číslo kroužku bude zveřejněno na webu minimálně Klubu nebo dokonce na webu ÚOK. Pokud chce získat titul Mistra klubu nebo si nechat uznat Plemenový chov jako doklad vysoké úrovně svého chovu, měl by se podřídit celostátně dohodnutým zásadám, které by měly být vytvořeny na základě souhlasu všech Klubů a zastřešeny ÚOK a vytvořeny na základě skutečných odborných podkladů, které napomohou zvýšení úrovně našeho holubářství obecně a to jak v rámci zúšlechťování nejrozšířenějších rázů, tak ale i pomohou zvýšení oblíbenosti vzácných či zcela nových.

Těším se na konstruktivní, ale jistě tvůrčí diskusi.

RNDr. MILAN TYLLER, milan.tyller@tiscali.cz

Moravský pštros černý bělopruhý, foto F. Gajdůšek (1), žlutý bělopruhý, foto RNDr. Milan Tyller (2), modrý kapratý běloocasý, foto Ing. Miroslav Otruba (3), černý běloocasý, foto Bc. Alexandr Veselý (4), modrý bělopruhý Od, foto Ing. Miroslav Otruba (5), červený šupkatý – výletek, foto RNDr. Milan Tyller (6).